

Spørgsmål og svar om screening for tarmkræft

Det er med en national kræftplan fra 2010 besluttet, at der skal indføres landsdækkende screening for tyk- og endetarmskræft som et tilbud til personer i alderen 50 – 74 år hvert andet år. Det er for at finde tidlige stadier af tarmkræft.

Nedenfor kan du læse de hyppigst stillede spørgsmål og svar om screeningen eksempelvis, hvad du skal gøre i forhold til screeningen hjemme hos dig selv, hvad der gøres på sygehus, og meget andet. Du kan få meget andet information om screeningen på Sundhed.dk eller regionernes hjemmesider samt Sundhedsstyrelsens pjece, som sendes med ud med screeningsudstyret.

Hvorfor bliver jeg tilbudt screening?

Tarmkræft er én af de hyppigst forekomne kræftformer. Formålet med screening for tarmkræft er at sænke dødeligheden af sygdommen ved at finde kræfttilfælde så tidligt som muligt, så muligheden for helbredelse øges. Samtidig kan man sænke forekomsten af tyk- og endetarmskræft ved at finde og fjerne tegn på sygdommen, før det udvikler sig til kræft.

Hvem bliver tilbudt screening for tarmkræft?

Alle borgere i alderen 50-74 år.

Hvor ofte bliver jeg tilbudt screening for tarmkræft?

Hvert andet år. Men da første runde omfatter i alt 1,6 millioner danskere i alderen 50-74 år, strækker indkøringsfasen sig over fire år.

Alle borgere, der er eller bliver 50-74 år i perioden 2014-2017 bliver inviteret én gang i første screeningsrunde. Borgerne indkaldes kun én gang inden for de første fire år.

Indkøringen af borgerne i den første runde screening bliver tilrettelagt efter fødselsmåned. Borgere bliver inviteret med i første screeningsrunde efterhånden som de fylder 50. Borgere, der bliver 75 år i løbet af første screeningsrunde, bliver indkaldt en måned inden deres fødselsdag – medmindre de allerede er indkaldt.

I anden screeningsrunde, som begynder i 2018, bliver borgere indkaldt på samme vis.

Hvad skal jeg gøre rent praktisk?

Du får et brev fra din region med et prøvesæt og en grundig vejledning i, hvordan du tager din afføringsprøve, så den kan blive undersøgt for blod.

Ekspertter har gjort sig umage for at finde frem til det mest hygiejniske system. Prøvesættet indeholder et prøverør med væske og prøvepind som du kan

midt
regionmidtjylland

 REGION NORDJYLLAND

Region Syddanmark

REGION
Sjælland
- vi er til for dig

 Region
Hovedstaden

DANSKE
REGIONER

lukke efter afføringsprøven er taget. Der er desuden et opsamlingspapir, du spænder ud på toiletkummen. Papiret kan du efter brug skylle ud i toilettet.

Prøven skal du sende retur i en medfølgende frankeret kuvert.

Du skal tage prøven og sende den på et tidspunkt mellem søndag og torsdag. Altså ikke op til en weekend eller en helligdag, hvor prøven risikerer at ligge længe i posten på vej til et af de fem laboratorier i landet, der står for analysen.

Hvornår kan jeg forvente svar?

Hensigten er, at du får svar på prøven inden for cirka 10 dage. Også hvis der ikke findes blod i afføringen. Svaret bliver sendt direkte hjem til dig.

Hvis prøven er normal, bliver du automatisk indkaldt til screening næste gang.

Hvor mange vil have kræft, hvis de har tegn på blod i afføringen ved afføringsprøven?

Ud af 100 deltagere, der har blod i afføringen, regner man med, at cirka 25 har normal tarm, 66 kan have polypper i tarmen og cirka ni personer har kræft.

Hvad gør jeg, hvis jeg har blod i afføringen?

Hvis din prøve viser blod i afføringen, kan en kikkertundersøgelse af tyk- og endetarmen afgøre, om tarmen er normal, om der er polypper, eller om der er tarmkræft. Polypper i tarmen er ikke kræft, men kan udvikle sig til kræft, hvis ikke de bliver fjernet.

Det er vigtigt, at du får udført en kikkertundersøgelse, da usynligt blod kan være et af de første symptomer på tarmkræft.

Hvad sker der, hvis jeg har kræft?

Hvis det viser sig, at du har kræft, kommer du i et såkaldt pakkeforløb for tarmkræftpatienter. Det betyder, at du bliver behandlet inden for bestemte fagligt fastsatte tider og af høj faglig kvalitet.

Hvor mange vil deltage i screening for tarmkræft?

Regionerne håber, at mange danskere vil tage imod tilbuddet om screening for tarmkræft og regner med, at mindst 60 procent vil deltage.

Er tilbud om screening i regionerne ens?

Ja, regionerne har bestræbt sig på at lave *fælles løsninger*, så alle får samme brev, samme information, samme prøvesæt osv.

Er det farligt at få en kikkertundersøgelse af tarmen?

Kikkertundersøgelse af tarmen (en koloskopi) foregår i to trin: Først en tømning af tarmen og dernæst en kikkertundersøgelse. Det kan være en lidt ubehagelig undersøgelse, fordi der skal indtages et afføringsmiddel, og fordi der skal føres en kikkert gennem ende- og tyktarmen. Tarmudrensningsmidlet er en saltopløsning, man skal drikke både dagen før og om morgenen inden kikkertundersøgelsen.

Det er meget sjældent, at der opstår komplikationer ved kikkertundersøgelsen. Ved omkring en ud af 1.000 koloskopier er der risiko for, at der kommer hul på tarmen, og ved ca. en ud af 800 koloskopier kommer der blødning fra tarmen efter koloskopien. I meget sjældne tilfælde (en ud af 14.000 personer) er der risiko for at dø af koloskopien som følge af hul på tarmen.

Skal jeg lave en afføringsprøve, hvis jeg har symptomer på tarmkræft fra tyk- og endetarm?

Nej. Hvis du har symptomer fra tyk- og endetarm, såsom synligt blod i afføringen, slim på afføringen, stærke mavesmerter eller vekslende afføringsmønster ud over 3 uger, skal man ikke lave afføringsprøve. I stedet skal du kontakte egen læge med henblik på henvisning til kirurgisk afdeling, da afføringsprøven **ikke** kan udelukke, at man har sygdom i tarmen, når man har symptomer.

Hvis jeg har spor af blod i tarmen ved afføringsprøven, kan jeg så i stedet få en røntgenundersøgelse af tarmen?

Nej. Den bedste måde at undersøge tarmen på er med kikkertundersøgelse, fordi den metode er bedst til at finde tarmkræft og forstadier til tarmkræft. Samtidig giver det mulighed for under selve kikkertundersøgelsen at fjerne forstadier til tarmkræft, så du dermed sænker risikoen for i fremtiden at udvikle tarmkræft.

Vil alle tilfælde af forstadier udvikle sig til tarmkræft, hvis de ikke fjernes?

Nej. Langt de fleste tilfælde af forstadier udvikler sig ikke til tarmkræft. Det vides ikke hvilke, der udvikler sig til kræft, og hvilke der ikke gør. Derfor er vi nødt til at fjerne dem alle.

Hvis jeg har en tarmsygdom og går til kontrol af tarmen, skal jeg så tage en afføringsprøve?

Nej. Lider du af inflammatorisk tarmsygdom (IBD, Mb. Crohn eller Colitis ulceros) og går i et kontrolprogram hos en speciallæge med regelmæssige kikkertkontroller af tarmen, skal du ikke tage en afføringsprøve.

Skal jeg også indsende min afføringsprøve, hvis der er flere i min familie der har haft tarmkræft?

Ja, medmindre du er tilbudt et program med kikkertundersøgelse af tyk- og endetarm (koloskopi) hvert 2. eller hvert femte år.

Skal jeg stoppe min blodfortyndende medicin, når jeg tager afføringsprøven?

Nej. Du skal tage din vanlige medicin, når du tager afføringsprøven.

Er der noget jeg ikke må spise eller drikke, når jeg tager afføringsprøven?

Der er ingen begrænsninger på, hvad du må spise og drikke, når du tager afføringsprøven.

Kan jeg vente med at tage afføringsprøven, hvis jeg f.eks. skal ud og rejse eller er syg lige nu?

Du kan godt vente med at tage afføringsprøven, men du modtager et påmindelsesbrev, hvis vi ikke har modtaget afføringsprøven senest en måned efter den dag, hvor du modtog første invitation. For at huske det, opfordrer vi til, at du tager prøven med det samme.

Kan jeg framelde mig screening for tarmkræft?

Ja, hvis du ikke ønsker at deltage i screening for tarmkræft, kan du framelde dig på www.sundhed.dk. Du kan også kontakte sekretariatet for screening for tarmkræft i din region.